

BULGARIAN ELÄKEJÄRJESTELMÄ

Bulgarian eläkejärjestelmä

Päivitetty: helmikuu 2011

Lisätietoja:

Elina Kirjalainen

puh. 010 751 2160

e-mail: elina.kirjalainen@etk.fi

kv-tiimi: Mika Vidlund, Elina Kirjalainen, Hannu Ramberg, Antti Mielonen

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin 010 7511 • Faksi (09) 148 1172

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 75111 • Fax (09) 148 1172

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 Eläketurvakeskus Finland

Tel. +358 10 7511, Fax +358 9 148 1172

SISÄLTÖ

1	Yleistä	4
2	Hallinto.....	5
3	Lakisääteisen eläkejärjestelmän rahoitus.....	5
4	Työeläketurva	7
4.1	Vanhuuseläke	7
4.1.1	Ansaintaeläke	7
4.1.2	Rahastoeläke.....	9
4.2	Työkyvyttömyyseläke.....	10
4.3	Perhe-eläke.....	11
5	Lisäeläketurva.....	12
6	Indeksiturva	13
7	Verotus	13
8	Sosiaaliturvasopimus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
9	Eläkejärjestelmän tulevaisuudennäkymiä	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	Lähteet.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	LIITE: Bulgarian eläkejärjestelmän rakenne.....	14

1 Yleistä

Bulgarian eläkejärjestelmä on rakenteeltaan samanlainen kuin useiden muiden Keski- ja Itä-Euroopan maiden kolmen pilarin järjestelmät. Lakisääteisestä ja pakollisesta eläkevakuutuksesta ja muusta sosiaalivakuutuksesta sekä vapaaehtoisesta lisäeläketurvasta säädetään yhdessä laissa (Social Insurance Code).

Bulgariassa on lakisääteinen työeläkejärjestelmä, joka kattaa palkansaajat ja yrittäjät. Eläkejärjestelmästä myönnetään vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä. Asumiseen perustuvaa vähimmäiseläkejärjestelmää (kansaneläkejärjestelmää) ei ole, mutta niillä, joilla ei ole oikeutta työskentelyyn perustuvaan eläkejärjestelmään, voidaan maksaa tuloharkintaista vähimmäisetuutta.

Työeläke jakaantuu kahteen osaan. Ensimmäinen osa muodostuu etuusperusteisesta, jakojärjestelmäperiaatteella rahoitettavasta ansaintaeläkkeestä. Tätä täydentää vuoden 2002 alussa voimaan tullut pakollinen, täysin rahastoitu rahastoeläkejärjestelmä, jossa eläke määräytyy maksuperusteisesti. Rahastoeläkejärjestelmän yleisiin eläkerahastoihin (universal pension funds, UPF) kuuluvat kaikki vakuutetut, jotka ovat syntyneet 31.12.1959 jälkeen.

Tietyillä ammattiryhmillä (esim. riskialttiissa työolosuhteissa työskentelevät) on lisäksi omia pakollisia, täysin rahastoituja lisäeläkejärjestelmiä, joissa eläke määräytyy maksuperusteisesti ja jotka ovat täysin työnantajien rahoittamia. Nämä ammatilliset lisäeläkejärjestelmät (occupational pension funds, OPF) tulivat voimaan vuonna 2000 ja mahdollistavat eläkkeelle siirtymisen ennen yleistä vanhuuseläkeikää.

Pakollisen eläketurvan lisäksi osalla vaarallisissa ammateissa toimivista on työmarkkinaperusteinen vapaaehtoinen lisäeläkevakuutus (pension funds with occupational pension plans, VPFOS). Vakuutetuilla on myös mahdollisuus hankkia täysin vapaaehtoista lisäeläketurvaa (voluntary pension funds, VPF). (Ks. Liite 1: Bulgarian eläkejärjestelmän rakenne.)

Vuoden 2010 kesäkuun lopussa yleisissä eläkerahastoissa oli 3 miljoonaa jäsentä, ammattikohtaisissa lisäeläkejärjestelmissä 230 000, vapaaehtoisissa eläkerahastoissa 600 000 ja vapaaehtoisissa työmarkkinaperusteisissa rahastoissa 5 000 jäsentä.

2 Hallinto

Sosiaaliturvan kehittäminen, koordinointi ja toimeenpano kuuluvat yleisellä tasolla työ- ja sosiaaliministeriölle (Министерство на труда и социалната политика, МТСП).

Sosiaalivakuutuslaitos (Националният осигурителен институт) hallinnoi lakisääteisen työeläkejärjestelmän etuusperusteisesti määräytyvää osaa. Sosiaalivakuutuslaitos hallinnoi myös muita sosiaalivakuutusetuksia. Se kehittää sosiaalivakuutusta kolmikantaperiaatteen mukaisesti. Työnantajilla, palkansaajilla ja valtiolla on omat edustajansa sosiaalivakuutuslaitoksen hallinnossa.

Vuoden 2006 alusta perustettiin erillinen verovirasto (Национална агенция за приходите, NAP) valtiovarainministeriön alaisuuteen. Virasto kerää kaikki pakolliset eläke- ja sosiaalivakuutusmaksut.

Rahastoeläkejärjestelmää hallinnoivat yksityiset eläkerahastot. Eläkerahastot ovat itsenäisiä eläkeyhtiöitä, joista jokaisella voi olla yksi yleinen eläkerahasto, yksi ammatillinen rahasto ja yksi vapaaehtoinen eläkerahasto. Vuoden 2011 alussa eläkeyhtiöitä oli 9.

Rahastoeläkevarojen sijoituksia hoitaville yhtiöille on asetettu yhteinen vähimmäistuottovaatimus. Rahoitusvalvontaviranomainen (Комисия за финансов надзор, КФН, (Financial Supervision Commission, FSC)) myöntää vakuutusyhtiöille toimitukset ja valvoo niiden samoin kuin koko järjestelmän toimintaa.

3 Lakisääteisen eläkejärjestelmän rahoitus

Palkansaajat jaetaan kolmeen luokkaan työn riskin ja työolosuhteiden mukaan. Suurin osa palkansaajista kuuluu ns. yleiseen eli kolmanteen luokkaan. Haitallisissa ja erityisissä työolosuhteissa (esim. metallityöalalla) työskentelevät kuuluvat luokkaan kaksi ja erittäin haitallisissa ja riskipitoisissa työolosuhteissa työskentelevät luokkaan yksi (esim. kaivostyöntekijät, lentäjät).

Työnantaja maksaa luokkaan 1 tai 2 kuuluvasta palkansaajasta lakisääteisen eläkevakuutusmaksun lisäksi lisäeläkemaksua ammatilliseen lisäeläkejärjestelmään

(occupational pension fund). Ammatilliset järjestelmät mahdollistavat eläkkeelle siirtymisen ennen yleistä vanhuuseläkeikää. Lisäeläkemaksun suuruus on 3 %.

Eläkemaksusta 5 prosenttiyksikköä ohjataan pakolliseen rahastoeläkejärjestelmään (universal pension funds) niiden vakuutettujen osalta, jotka ovat syntyneet 31.12.1959 jälkeen.

Palkansaajilla vakuutusmaksun perusteena olevien ansioiden alaraja vaihtelee ammatin ja alan mukaan. Ansiokatto oli 2 000 BGN (1 023 €) kuukaudessa vuonna 2010. Yrittäjät maksavat vakuutusmaksuja ansioista välillä 420-2 000 BGN. Maatalousyrittäjän tai tupakanviljelijän sosiaalivakuutusmaksun perusteena olevien ansioiden alaraja oli 240 € vuonna 2010. Maatalousyrittäjän tai tupakanviljelijän ansioiden alaraja on 25 % palkansaajan maksun alarajasta, mikäli maatalous on ainoa elinkeino.

Valtio maksaa sairausvakuutusetuus-, eläke-, työtapaturma- ja työttömyysvakuutusmaksun virkamiesten, puolustusvoimien henkilöstön, oikeuslaitoksen työntekijöiden ja vajaakuntoisten työntekijöiden puolesta. Terveyspalvelujen osalta valtio maksaa matalampaa vakuutusmaksua mm. työttömien, alaikäisten, opiskelijoiden, varusmiesten ja sotaveteraanien puolesta.

Taulukossa 1 on esitetty eläkemaksujen lisäksi myös muut lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut vuodelta 2010. Vuoden 2011 alusta Bulgariassa nostettiin sosiaalivakuutusmaksuja. Työnantajan eläkevakuutusmaksu nostettiin 8,9 prosentista 10 prosenttiin ja työntekijän maksu 7,1 prosentista 7,8 prosenttiin. Rahastoeläkkeeseen ohjattavan maksun määrää ei ole ilmoitettu (aikaisemmin työnantaja 2,8 % ja työntekijä 2,2 %).

Taulukko 1. Lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut vuonna 2010, % bruttopalkasta

	Työnantaja	Palkansaaja	Yrittäjä
Eläkevakuutus (I pilari / I ja II pilari)	8,9* / 6,1	7,1* / 4,9	16 / 11
- vaarallinen työ	7 / 12	-	
- II pilari	2,8	2,2 ja hall.kulut	5
Sairausvakuutus			
- terveydenhoito	4,8	3,2	8
- päiväraha	2,1	1,4	(3,5)
Työttömyysvakuutus	0,6	0,4	
Tapaturmavakuutus	0,4-1,1	-	

Lisäksi valtio maksaa 12 % eläkemaksua kaikkien vakuutettujen osalta.

*Muuttuneet 2011. Työnantajamaksu 10 % ja työntekijämaksu 7,8 %.

Yrittäjillä ei ole työttömyysvakuutusta. Tapaturmavakuutusmaksu vaihtelee 0,4 prosentin ja 1,1 prosentin välillä työn vaarallisuuden eli riskin mukaan. Työnantaja maksaa tapaturmavakuutusmaksun kokonaan ja yrittäjillä maksu on vapaaehtoinen.

Valtio maksaa 12 % eläkemaksua jokaisen vakuutetun osalta. Lisäksi valtio rahoittaa vähimmäiseläketurvan, samoin kuin valtion virkamiesten eläke- ja sosiaaliturvan. Valtio kattaa myös eläkejärjestelmän menot siltä osin kuin niitä ei maksuilla pystytä kattamaan.

Bulgariaan on vuonna 2006 perustettu puskurirahasto (Silver Fund), jolla varaudutaan väestön ikääntymiseen. Rahastoa kartutetaan valtionyhtiöiden yksityistämisestä saaduilla tuloilla ja valtion budjetin ylijäämällä.

4 Työeläketurva

4.1 Vanhuuseläke

Vanhuuseläke koostuu etuusperusteisesta eläkkeestä, ns. ansaintaeläkkeestä sekä maksuperusteisesta eläkkeestä, ns. rahastoeläkkeestä.

4.1.1 Ansaintaeläke

Vanhuuseläkeikä on miehillä 63 vuotta ja naisilla 60 vuotta. Vanhuuseläkeikä nostetaan alkaen miehillä 63 vuodesta 65 vuoteen (vuosina 2021–2024) ja naisilla 60 vuodesta 63 vuoteen (vuosina 2021–2026). Vanhuuseläkettä ei myönnetä varhennettuna, mutta sen ottamista voi lykätä. Eläkkeen lykkäämisellä ei ole yläkäräjaa.

Tietyillä ammattiryhmillä on mahdollisuus päästä eläkkeelle ennen varsinaista vanhuuseläkeikää. Vuosina 2011–2020 vaarallisissa ammateissa työskentelevien varhaiseläkkeet kustannetaan erillisestä toisen pilarin eläkerahastosta. Ensimmäisen kategorian työntekijän vanhuuseläkeikä voi olla enintään 8 vuotta ja toisen kategorian työntekijän 3 vuotta matalampi kuin lakisääteinen eläkeikä. Lisäksi opettajien eläkerahastoon kuuluvat voivat jäädä varhennetulle vanhuuseläkkeelle.

Oikeus (täyteen) eläkkeeseen edellyttää, että vakuutetulle on kertynyt tietty vähimmäismäärä ns. eläkepisteitä. Nämä eläkepisteet saadaan, kun vakuutetun ikä ja vakuutetun vakuutusvuodet lasketaan yhteen ja vuodet muutetaan pisteiksi (1 vuosi = 1 piste). Eläkkeen saamiseksi vakuutetun pistemäärän on oltava yhteensä vähintään 100 pistettä miehillä ja naisilla 94 pistettä. Täyden eläkkeen vakuutusaika vaatimus nousee vuoteen 2020 mennessä miehillä 37 vuodesta 40 vuoteen ja naisilla 34 vuodesta 37 vuoteen.

Mikäli vakuutettu ei saavuta edellä mainittuja vähimmäispistemääriä, on vaadittava vähimmäisvakuutusaika 15 vuotta, jolloin eläke voidaan myöntää 65 vuoden iässä sukupuolesta riippumatta. Vähimmäisvakuutusaikaan voidaan laskea 3 vuotta muuta vakuutusaikaa kuin työskentelyaikaa.

Vanhuuseläkkeen laskennassa otetaan vakuutusaikana huomioon ns. palkattomia aikoja. Niitä ovat pienen lapsen kotihoidon aika, tilapäisen työkyvyttömyyden, raskauden ja lapsen synnyttämisen aika, yksi enintään 30 päivän palkaton jakso vuodessa, työttömyysetuuden saamisen aika, vähintään 90-prosenttisesti työkyvyttömyydestä jatkuvaa apua tarvitsevasta lapsesta huolehtimisen aika, varusmiespalvelun aika ja alle 3-vuotiaan lapsen hoidon aika (äidille). Lisäksi vakuutusaikaa on se aika, jolloin omaan työhönsä työkyvytön henkilö ei tee työtä koska hänelle ei ole tarjottu hänen terveydentilaansa soveltuvia työtehtäviä.

Viimesijaisena toimeentuloturvana myönnettävä tuloharkintainen vähimmäiseläke voidaan myöntää 70 vuoden iässä, niille joilla ei ole työeläkkeeseen vaadittavia vakuutusaikoja.

Eläkkeen määräytyminen

Eläkkeen määrä on vakuutusvuosien mukaan määräytyvä prosenttiosuus eläkepalkasta. Eläkettä karttuu pääsääntöisesti 1,1 % vuodessa. Eläkettä karttuu 3 % eläkepalkasta, mikäli henkilö jatkaa työskentelyä täyden vakuutusajan jälkeen (miehillä 37 vuotta, naisilla 34 vuotta). Vakuutusaikavaatimus nousee vuoteen 2020 mennessä miehillä 40 vuoteen ja naisilla 37 vuoteen.

Vakuutetun eläkepalkka määräytyy suhteessa maan keskimääräiseen palkkaan. Vakuutetulle määritellään kerroin, joka saadaan kun vakuutetun keskimääräinen kuukausipalkka jaetaan maan keskimääräisellä kuukausipalkalla. Eläkkeelle siirryttäessä maan keskipalkka viimeiseltä 12 kuukaudelta kerrotaan vakuutetun henkilökohtaisella kertoimella.

Henkilökohtainen kerroin määräytyy eri tavoin ajanjaksoilta ennen vuotta 1997 ja sen jälkeen. Vuodesta 1997 alkaen kerroin määräytyy koko työuran aikaisten keskimääräisten kuukausiansioiden perusteella. Tätä edeltävältä ajalta vakuutettu voi valita 3 peräkkäistä ansiovuotta viimeisen 15 vuoden ajalta.

Mikäli vakuutetulla on vaadittava vähimmäismäärä eläkepisteitä, oli vähimmäiseläke 136,08 levaa (70 €) kuukaudessa vuonna 2010. Enimmäiseläke oli 700 levaa (358 €) kuukaudessa vuonna 2010.

Mikäli vakuutetulla on vaadittava vakuutusaika (miehillä 37 v ja naisilla 34 v) vanhuuseläkeiän saavuttaessaan ja vakuutettu jatkaa työntekoa, hänelle karttuu eläkettä korkeamman karttumaprocentin mukaan. Eläkekarttuma on tällöin 3 % kuukaudessa.

Viimesijaisena toimeentuloturvana myönnettävän tuloharkintaisen vähimmäiseläkkeen määrä oli noin 100 BGN kuukaudessa vuonna 2010.

4.1.2 Rahastoeläke

Rahastoeläke on maksuperusteinen eli vakuutetulle kertyy eläkettä vakuutetun eläketilille maksettujen maksujen ja niille saadun tuoton perusteella. Lakisääteisestä kokonaiseläkemaksusta 5 prosenttiyksikköä kerryttää eläkepääomaa vakuutetun valitsemassa rahastossa.

Vakuutetulla on oikeus tietyin rajoituksin vaihtaa rahastoa. Rahastoeläkejärjestelmään (universal pension funds) kuuluvat kaikki vakuutetut, jotka ovat syntyneet 31.12.1959 jälkeen.

Vanhuuseläkeiässä maksettava rahastoeläke voidaan maksaa annuiteettina tai kertakorvauksena. Vakuutetulla on halutessaan mahdollisuus saada rahastoeläke viisi vuotta ennen varsinaista vanhuuseläkeikää, mikäli maksettava rahastoeläke on vähintään työeläkkeelle määritellyn vähimmäismäärän suuruinen. Mikäli kertynyt eläke on alle 20 prosenttia vähimmäiseläkkeestä, voidaan eläke maksaa kertakorvauksena.

Puolet työmarkkinaperusteiselle pakolliselle tilille kertyneestä pääomasta voidaan maksaa kertaussummana, mikäli vakuutettu on menettänyt työkyvystään pysyvästi vähintään 71 %. Kuolemantapauksessa vakuutetulle kertynyt pääoma voidaan maksaa vakuutetun perillisille.

4.2 Työkyvyttömyyseläke

Sosiaalivakuutusjärjestelmän työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää kolmen eri asteen työkyvyttömyyden perusteella (ks. eläkkeen määräytyminen). Työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää, mikäli vakuutettu on menettänyt vähintään 50 prosenttia työkyvystään. Tuleva aika otetaan huomioon eläkkeen määräytymisessä.

Alle 20-vuotiaalta tai sokealta ei vaadita vähimmäisvakuutusaikaa. Muutoin eläkkeen myöntämiseksi vaadittava vähimmäisvakuutusaika vaihtelee iän mukaan seuraavasti: 20–24-vuotiaalta 1 vuosi; 25–29-vuotiaalta 3 vuotta ja yli 30-vuotiaalta 5 vuotta.

Työtapaturman tai ammattitaudin perusteella maksettava eläke on työkyvyttömyyseläkkeestä erillinen etuus, joka myönnetään ilman vakuutusaikavaatimusta.

Sosiaaliavustuksena myönnettävä tuloharkintainen vähimmäistyökyvyttömyyseläke voidaan myöntää, mikäli 16 vuotta täyttänyt henkilö on menettänyt työkyvystään vähintään 71 %.

Eläkkeen määräytyminen

Yleisen sairauden perusteella myönnettävä eläke määräytyy samoin kuin vanhuuseläke vakuutetun palkan, maan keskimääräisen palkan ja vakuutusvuosien perusteella. Eläkettä karttuu 1,1 % vuosiansioista ja eläkepalkkana käytetään joko viimeisten 15 vuoden joukosta valittujen kolmen parhaan vuoden ansioita (31.12.1996 saakka) tai kuukausiansioita (1.1.1997 alkaen). Tulevalta ajalta (aika sairastumisesta vanhuuseläkeikään asti) kertyneet vakuutusvuodet kerrotaan työkyvyttömyyden asteen mukaan määräytyvällä kertoimella seuraavasti:

Työkyvyttömyyden aste	Kerroin
1. aste: yli 90 %	0,9
2. aste: 71–90 %	0,7
3. aste: 50–70 %	0,5

Työkyvyttömyyseläke on vähintään 115 % vakuutusmaksuihin perustuvan eläkkeen vähimmäismäärästä ensimmäisen asteen työkyvyttömälle, 105 % toisen asteen työkyvyttömälle ja 85 % kolmannen asteen työkyvyttömälle. Vuonna 2010 vakuutusmaksuihin perustuvan eläkkeen vähimmäismäärä oli 136,08 BGN (70 €).

Tuloharkintainen työkyvyttömyyseläke määritellään prosenttiosuutena tuloharkintaisesta vanhuuseläkkeestä. Mikäli työkyvyttömyyden aste on yli 90 %, eläkkeen määrä on 120 % vanhuuseläkkeen määrästä ja 71–90-prosenttisesti työkyvyttömälle 110 % vanhuuseläkkeestä. Vuonna 2010 tuloharkintaisen vanhuuseläkkeen määrä oli 92,53 BGN (?€).

Ensimmäisen asteen työkyvyttömyyseläkkeeseen voidaan maksaa jatkuvaan avuntarpeeseen perustuvaa lisää, jonka määrä on 75 % tuloharkintaisesta vähimmäiseläkkeestä.

4.3 Perhe-eläke

Perhe-eläke voidaan myöntää edunjättäjän leskelle ja lapsille sekä vanhemmille. Avopuolisolla tai eronneella puolisoilla ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen. Leskeneläke lakkaa lesken avioituessa uudelleen. Leskeneläkettä voidaan maksaa, mikäli leski saavuttaa vanhuuseläkeiän 5 vuoden sisällä eläketapahtumasta tai jos leski on työkyvytön.

Lapseneläkettä maksetaan 18 ikävuoteen asti. Mikäli lapsi opiskelee tai on varusmiespalveluksessa, eläke voidaan myöntää 26 ikävuoteen asti. Työkyvyttömälle

lapselle eläke voidaan myöntää ilman ikärajoja. Täysorvon eläke maksetaan eläke kummankin vanhemman perusteella. Edunjättäjän vanhemmille eläke voidaan myöntää, mikäli nämä ovat eläkeikäisiä eivätkä saa omaa eläkettä. Eläke myönnetään ilman ikärajaa, mikäli edunjättäjä on kuollut suorittaessaan asepalvelusta.

Eläke määräytyy edunjättäjän eläkeoikeuden tai hänelle maksetun vanhuuseläkkeen perusteella. Edunsaajan kannalta valitaan parempi vaihtoehto. Edunjättäjän eläkeoikeuden perusteella myönnettävä perhe-eläke määräytyy ensimmäisen asteen työkyvyttömyyseläkkeen tai työtapaturman perusteella maksettavan eläkkeen mukaisesti.

Eläkkeen määrä on 50 % edunjättäjän eläkkeestä yhdelle, 75 % kahdelle ja 100 % kolmelle tai useammalle edunsaajalle. Maksettava eläke jaetaan tasan edunsaajien kesken. Perhe-eläkkeen määrä on vähintään 75 % vakuutusmaksujen perusteella maksettavan eläkkeen vähimmäismäärästä.

Lisäksi voidaan maksaa perhe-eläkelisää, jonka määrä vuonna 2011 on 30 % edunjättäjän eläkkeestä. Vuonna 2012 etuuden määrä on 35 % ja 1.1.2013 alkaen 40 %. Kertakorvauksena maksettava hautausavustus vastaa määrältään kahden kuukauden kansallista vähimmäispalkkaa ja se jaetaan tasan edunsaajien kesken.

5 Lisäeläketurva

Vapaaehtoinen eläkevakuuttaminen on mahdollista kaikille 16 vuotta täyttäneille. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen kohdalla vakuutettu tekee sopimuksen vapaaehtoista eläkesäästämistä tarjoavan rahaston kanssa. Vapaaehtoisten työmarkkina-perusteisten rahastojen kattavuus määritellään kunkin alan työehtosopimuksessa tai työntekijöiden ja työnantajan välillä.

Sekä työnantaja että palkansaaja voivat maksaa maksuja vapaaehtoiisiin, maksuperusteisiin lisäeläkejärjestelmiin. Lisäeläkesäästäminen on ollut mahdollista vuodesta 1994 lähtien. Lisäeläkejärjestelmiä hallinnoivat rahoitusvalvontaviranomaiselta toimiluvan saaneet vakuutusyhtiöt, jotka hoitavat myös pakollista rahastoeläkevakuuttamista ja työmarkkinaperusteisia eläkerahastoja. Eläketilien on kuitenkin oltava erillään.

Vuoden 2009 lopussa vapaaehtoista eläketurvaa (VPF) tarjosi 10 eläkerahastoa ja vapaaehtoista työmarkkinaperusteista eläketurvaa (VPFOS) kaksi eläkerahastoa. Vuoden 2010 kesäkuun lopussa vapaaehtoisissa eläkerahastoissa oli 600 000 jäsentä ja vapaaehtoisissa työmarkkinaperusteisissa rahastoissa 5 000 jäsentä.

Eläkkeen suuruus on riippuvainen eläketilille kertyneistä maksuista ja niille saaduista tuotoista. Vapaaehtoista rahastoeläkettä (VPF) voidaan alkaa maksaa enintään 5 vuotta ennen lakisääteistä eläkeikää. Eläke voidaan maksaa vakuutetun valinnan mukaan joko annuiteettina tai tietyn määräajan maksettavana korvauksena. Työmarkkinaperusteista vapaaehtoista rahastoeläkettä (VPFOS) voidaan pääsääntöisesti alkaa maksaa 60-vuotiaalle tai työmarkkinasopimuksesta riippuen aikaisintaan 5 vuotta ennen 60 vuoden ikää.

6 Indeksiturva

Ennen edellisen vuoden loppua myönnettyihin lakisääteisiin työeläkkeisiin tehdään pääsääntöisesti indeksitarkistus 1.7. alkaen kansallisen sosiaalivakuutuslaitoksen hallituksen päätöksen mukaan. Indeksitarkistukset tehdään edellisen vuoden kuluttajahintaindeksin (50 %) ja vakuutettujen ansiotason (50 %) muutoksen perusteella. Vuonna 2010 eläkkeiden korotukset tehtiin hallituksen päätöksen perusteella.

Hallitus päättää erikseen vähimmäiseläkkeiden korotuksista. Rahastoeläkkeet määräytyvät tilille kertyneiden varojen ja niille saadun sijoitustuoton perusteella.

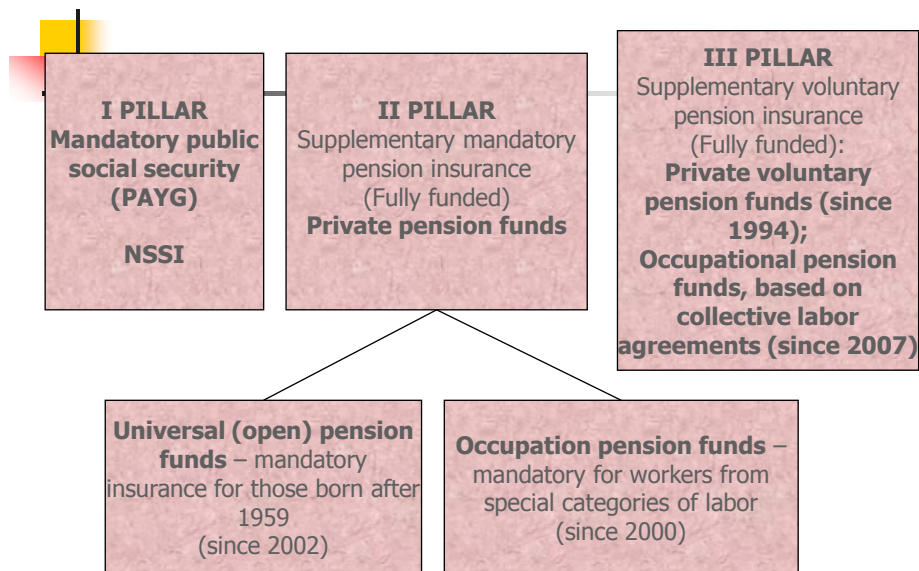
7 Verotus

Lakisääteiset eläkkeet mukaan lukien yleiset ja työmarkkinaperusteiset eläkerahastot ovat verovapaita tuloa.

Vakuutettujen ja työnantajien vapaaehtoisiin eläkerahastoihin (VPF) maksamat vakuutusmaksut ja varoille kertyneet tuotot ovat verovapaita 10 prosenttiin asti eläkepalkasta. Etuudet olivat aikaisemmin veronalaista tuloa, mutta vuoden 2007 tammikuusta alkaen ne ovat verovapaita tiettyyn rajaan asti. Vapaaehtoisia työmarkkinaperusteisia eläkerahastoja koskevat samat säännöt kuin muuta vapaaehtoista eläkevakuuttamista.

Liite 1: Bulgarian eläkejärjestelmän rakenne

Bulgarian pension model

Lähde: Jordan Hristoskov (2008) Bulgarian pension system, National Social Security Institute.